

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — 16 kor.

Félévre — 8 c

Ezeken kívül a kézbesítés:

Egész évre — 20 kor.

Félévre — 5 c

Vidékire postán szállítva:

Egész évre — 24 kor.

Félévre — 6 c

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételévelSzerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3A szerkesztőség kérésre visszaküldi
vagy megvásárolja az el nem vett példányokat.Hirdetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD július 22.

XIII. Leo.

Írta: dr. Wolafka Nándor cz. püspök.

Pápa lett! — A földön a legfelelősségteljesebb méltóságnak viselője. Ezer püspök ura, 320 millió katolikusnak lelkipásztora. S azóta a milyen széles a világ, olyan szélesre terjesztette ki legfőbb pásztori gondjait. Európa minden egyes állama... a messze kelet és a nagy Ázsia, a világtengeren túl fekvő Amerika... a forró Afrika, a Csendes Oczeántól körülvevő Ausztrália tudták és érezték, hogy XIII. Leo olyan pápa, kinek világot áttekintő saszeme mindenfelé elhatott, kinek bölcs atyai gondoskodása egyformán kiterjedt minden hiveire...

A hány szükséglete van e kornak, a hány bajban szenved a társadalom, a hány sebből vérzik az emberiség, mind, de mind számára kereste, megtalálta, megkínálta a gyógyító orvosságot. Házasság és család, szociális bajok és titkos társulatok, fejlődelmek és népek egyaránt foglalkoztatták nagyszámú örökbecsű körleveleiben.

A hány ága van az életnek, a hány igénye van a szívnek, a hány irányításra van szüksége az elmének, mind, de mind apostoli gondoskodásának tárgyát képezte. Oktatta a bölcseseket, leszállott a munkásokhoz, sürgette az imát, a keresztény életet.

Tudomány és művészet... a bölcséleti, történelmi, régiségi, bibliai tanulmányok új irányt, új életet, új lendületet nyerne; a művészetet ápolta, ki maga is zsenge korától költő volt és magas korban sem lett hűtlen muzsájához.

Hány ellenség szelidült már meg! A porosz-német kulturharcz véget ért... Bismarck Canossába megy, II. Vilmos német császár Rómába... Oroszország közeledik, küldi nagyhercegét a pápához, a hatalmas Nagybritannia épp úgy, mint Németország és Olaszország felveszi a diplomatikus összeköttetést és a pápát kéri fel békebírónak két hatalmas állam között kitört viszályban.

A pápa szava, tekintélye emelkedik, szavára figyelmes a világ, parancsait örömmel teljesíti az egyház, sikereit senki sem meri kétségbe vonni, közlelő és messziről, a földgömb minden pontjáról jönnek sűrűen, jönnek szívesen és bámulva hallják az agg pápa ajkairól, hogy mily jól ismeri a legkülönbözőbb népek helyzetét, mily bölcs tanácsokat és utasításokat ad a föld minden nemzetének.

262 elődje között — mert XIII. Leo pápa a 263-ik szent Péter utódai között — van II. Szilveszter pápa, kinek neve bensőleg összefügg magyar nemzetünk és magyar hazánk történelmével. A magyar állam megalakulása, a magyar királyság kezdete összeesik a kereszténységgel hazánkban. Magyar hazánk politikai függetlensége, államisága, szabadsága, megtestesült egy szent, egy drága kincsen, melyet minden igaz magyar hódolva tisztel: a szent koronában. Rómából hozták.

Ha dult a belviszály, ha pártokra szakadt az ország a trónvillongás tusáiban, ha telhetetlen fejedelmek veszélyeztették hazánk fennállását és szabadságát, mindig ott lelvén a pápát, legyen neve VII. Gergely, III. Sándor, III. Imre, III. Honor. IX. Gergely, IV. Kelemen, III. Miklós: halljuk bölcs intelmeiket, látjuk követeket, tapasztaljuk szeretetüket, melynek III. Imre, korának legnagyobb pápája, ily fényes módon adott kifejezést: A világ minden népei között az apostoli szentszék mindig Magyarországot szerette legjobban.

Mikor pedig a XIV. századtól kezdve nemzetünkre a világtörténelmi nagy hivatás sulyosodott, megvédeni Európát s a keresztény műveltséget a félholddalszemben, s mikor négy századon át folytatott emberfeletti küzdelemben a magyar nemzet elvérzett, csak a római pápa volt az, ki nem üres marokkal, de teteemes anyagi segélyekkel, pénzzel, hadsereggel, erkölcsi biztatásokkal és minden kínálózó módon a magyaroknak egyetlen egy leghivebb barátja és leghüségesebb szövetségese maradt mindenkoron.

XXII. Jánostól XI. Ince pápáig majdnem teljes négyszáz éven keresztül a mindenkitől elhagyatott, sőt — ha mások érdekében és másoktól kért segélyt, — ki is csufoltatott magyar nemzet, a maga vitéségén kívül a pápának soha meg nem szűnő áldozatkészségében birta egyetlenegy támaszát.

Milliókra rugnak azok az összegek, melyek a pápai kincstárból Magyarországra vándoroltak. A pápai kincstár nyitva állott, ha kellett, mindig a magyarnak!

XIII. Leo pápa, dicső nagy elődjeinek hazánk és nemzetünk iránt való kiváló hajlandóságában is méltó utódja volt. Szerette Magyarországot, szerette a magyarokat, szerette kiválóan, szerette melegen. A ki csak egyszer Rómában járt, csak egyszer látta, csak egyszer hallhatta — az láthatta és tapasztalhatta azt a kiváló meleg szeretetet és érdeklődést,

melyet hazánk és honfitársaink iránt mindenkor tanusított.

A pápa halála.

A magyar kormány a pápa halála alkalmából a bibornoki testületnek a külügyminisztérium útján fejezte ki részvétét. Gróf Khuen-Hédervary miniszterelnök a kormány nevében kondoleált Tallián bibornok pronuncziusnak.

A hercegprimás útja.

Vasary Kólos bibornok hercegprimás holnap, csütörtökön érkezik Balatonfüredről a fővárosba. Kisérétében lesznek: Kohl Medárd püspök, Andor György primási titkár és dr. Németh Antal, budavári apátplébános. A hercegprimás Budapestről Rómába utazik, hogy résztvegyen a konklávén.

A debreczeni kath. egyház gyásza.

Pápa O Szentsége halála alkalmából a debreczeni katolikus egyház is méltóképpen gyászol. A templomra és katolikus intézetekre kintűzték a gyászlobogókat s Wolafka Nándor cz. püspök megtette az intézkedéseket a gyász külső kifejezésére is. A gyászmisét nagy egyházi gyászpompával tartják meg.

A Szent Anna templomra és a katolikus iskolák és intézetekre a következő gyászjelentést függesztették ki:

»Szentséges Atyánk XIII. Leo római pápa hétfőn, július 20-án az Urban elhunyt. Ős régi kétezer éves katolikus szentegyházunkat súlyos veszteség érte. 263 római pápa sorában a Dicsőült egyike volt a legnagyobbaknak.

Az ezüstszáju, aranszívű, vasakaratu, gyémántjellemtű XIII. Leo pápa dicsően kormányozta a Krisztus egyházát. Az emberiség legjobbjainak tiszteletét, több, mint 300 millió katolikus hiveinek őszinte szeretetét viszi a sirba.

S hogy szerette magyar hazánkat, hogy kedvelte mindenha a magyarokat! Halálos betegsége előtt legutolsó ünnepélyes fogadtatásra magyarokat bocsátott maga elé.

Azért gyászoljuk mi is az Istenben boldogult! Legyen gyásznak őszinte és mély. Mutassuk azt a gyászt külsőleg is. Mély gyász nyilvánuljon minden igaz hívőben, ki minden hívők legfőbb lelkiatyját gyászolja.

Imádkozunk sokszor és buzgón megdicsőült Szent-Atyánkért.

Vegyünk részt a gyászisteniszteleten, melynek napja és órája később lesz közzétéve.

Imádkozunk, hogy mielőbb méltó utódja legyen megdicsőült XIII. Leo pápának, kinek nagy nevét övezzék örök dicsőség és kinek drága emlékét hálás szeretet és kegyelet.

A magyar sajtó gyásza.

A tegnapi lapszemelvényekhez ma még adhatjuk a következő két megemlékezést az elhunyt Szentatyáról, megemlítvén, hogy a Ma-

gyarország-ban megjelent gyönyörű sorokat Bartha Miklós írta:

Mindenki tudta, hogy ez a halál jön, de nem várta senki. Jól eső gondolat volt, hogy él valaki, aki jobb a többinél, jobb valamennyinél.

Ez a pápa olyan szelid, olyan jó, olyan egyszerű és olyan nagy volt, hogy hirneve tisztaságának nem tudott ártani sem az ellenség, sem a korszellem, sem a hosszas uralkodás. A katolikus egyház egy valóban szentséges atyát vesztett benne. A művelt emberiség a világörtenet egyik legnagyobb alakját gyászolja.

Küzködő egyházat vett gondjaiba és tekintélyben megedzett egyház lett a hagyatéka. Az elvesztett világi hatalmat nagy sikerrel helyettesítette magasztos erkölcsi hatalmával. Az egyház méltósága sohasem tündöklött tisztább fényben. A hívők hitbuzgósága sohasem volt belső tartalommal gazdagabb.

Lelki fölénység senki meg nem közelítette. Az erős Bismarck gyöngye volt vele szemben. Nemzetközi befolyása nem volt kisebb, mint a szuronyokra támaszkodó nagyhatalmaknak. Szillemi hódítása a legtávolabbi földrészekre terjedt ki s e hódításnak értéke ma meg sem mérhető.

Isten bővön megáldotta őt a keresztény ember legszebb erényével. Gőg, fenhéjázás, erőszak, bosszu, kegyetlenség ismeretlen fogalmak voltak rá nézve. Ellenben jószág, szeretet, megbocsátás, egyszerűség, istenfőlelem, igazságosság lakozott a kedélyében.

Hazánk:

Valóban kesereghet a római katolikuság, de nemcsak az, hanem az egész művelt világ — a felekezetiesség torzolkodásán felül álló emberiség is — XIII. Leo pápa elhunytán, akit legutóbb a németek hatalmas császára, majd Angolország királya és India császára, kerestek fel, hogy hódoljanak szellemi nagysága s minden nemzeteket és népeket elárasztó emberszeretete előtt.

Minket, magyarokat talán a többi nemzeteknél is bensőbb kötelékek fűznek a római pápasághoz. XIII. Leo azonban mindig nagy rokonszenvvel viseltetett Magyarországra és valahányszor magyar zarándokok kerültek elébe, azokat mindenkor a magyar hazafias érzelmek istápolására buzdította. A kozmopolitizmus talán felhányja, hogy Magyarországból péterfilléreket juttattak hozzá, de azt ne feledjük el, hogy mikor Szegedet az árvíz, Zágrábot a földrengés pusztította el, akkor Pecci Joachim első volt a segélyadók között.

Szabadkőműves kegyelet.

A mit hihetetlennek tartottunk, megtörtént. A lovagias magyar nemzet országgyűlé-

sében akadtak türelmetlen, elfogult alakzatok, akiknek volt lelkük megrontani a parlament kegyeletét.

Az volt a terv, hogy Apponyi gyönyörű beszédje után a Ház mélyszégyen gyásza jeléül ülést aznap nem tart. A gyásznak ezt a szokásos jelét megkövetelhetette képviselőitől ez az ország. Hatvan százalék katolikus lakja ezt az országot s büszkék vagyunk arra, hogy kulturállam vagyunk. Mikor egy ország lakóinak 60%-a gyászba borul, az az országnak gyásza. S itt nemcsak a katolikus, nemcsak a keresztény államnak kell gyászolnia, de kell az összes hívő, haladó, békés és kulturáneknek, mert hiszen XIII. Leo pápa neve mindig a hitet, a haladást, a békét, a szeretetet, a kulturát jelentette.

És a katolikus Magyarország nem tehetett teljessé gyászát, a haladást, a szeretet férfiai nem adhatták meg hivatalosan a kellő tiszteletet a kor legnagyobb alakjának, mert akadtak egyesek, a kiknek volt lelkük botránycsinálással fenyegetőzni a ravatal fölött. Tiltakozni akartak az ellen, hogy az országgyűlés ülését a pápa iránt érzett kegyelele jeléül megszakítsa.

Kik voltak e szomorú tény vitézei? A B. N. a függetlenségi párt erősen református-elemeit dicséri érte, de Bartha Miklós erősen tiltakozik ellene, hogy protestáns felebarátainkra ilyen kegyetlenséget kenjenek. Egyenesen kijelenti, hogy a botrányos eset a szabadkőművesekre hárul, ők mutatták meg ezzel humánus és kegyeletes érzésüket a maga leplezlen valóságában. S tényleg, a botrányra készülők nevében Benedek János beszélt Apponyival, a B. N. pedig vezércikkben kritizálja Apponyi remek beszédét. El nem titkolhatja, mily rosszul esett neki a beszéd keresztény hangja. Még abba is beleköt, hogy Apponyi a keresztény szellemet a szeretet és igazság szellemének mondta.

Hogy ilyen körülmények közt csak helyeselni lehet, hogy a képviselőházban az ülés megszakítására vonatkozó indítványt meg sem tették. Botránycsinálók elől jóízű ember az utczán is ki fog térni. A jövőben pedig ezek után mindenki fogja tudni, hogy ha szeretetről, igazságról és kegyeletről van szó, hát akkor ezeket hol ne keresse.

Csak azt restelljük mélyszégyen, hogy ezek a lovagias magyar nemzet képviselőházában estek meg. Nem az ország csinálta a botrányt, de ha a botrány hősei nem pirulnak érte, az ország fog piralni — érettük.

A konkláve.

Meghalt XIII. Leo, az öreg pápa fáradt és elment pihenni az örökkévalóságba, mint ő maga mondotta, a konkláve nemsokára összeül, hogy új pápát válasszon Szent Péter trónusára. A pápa halála és az új pápa megválasztása közötti idő, a mely tele van az ideiglenesség és a mérkőzni készülő irányzatok türelmetlenségének izgalmával, körülbelül tizenöt-husz nap.

Sok kardinális messze földről jön, utjuk idejét kitölti az elhunyt pápának járó végső tisztességadás szertartása. A pápa holtestét bebalzsamozzák, violaszin díszbe öltöztetik és a Szent Péter-bazilika egy kápolnájában ravatalra teszik, úgy hogy az odazarándokló hitek ne csak láthassák, de a lábát is megcsókolhassák.

Az előkészület három napig tart. A bazilika hajójában ez idő alatt hatalmas katalakot emelnek, ez előtt folyik a kilencz napos gyászünnepe, a mely búcsuztatóval végződik. Az elhalt pápának meghatározott ideiglenes sirja van a Szent Péter-templomban. A kórus mellett ott áll egy egyszerű márványszarkofág, — az idegen rendszeren észre se veszi, ha nem figyelmeztetik rá, — fedőlapján a legutóbb elhalt pápa neve. Ebben pihen a pápa koporsója egész addig, míg az utódja meg nem hal. Mikor ez megtörténik, a szarkofágot fölnyitják, belőle a koporsót kivesszik és az utód koporsóját teszik helyébe: a szarkofágra pedig új márványlap kerül. Ez éjszaka történik, minden különösebb tünetség nélkül.

A kilencznapos gyászünnepe utolsó napjának délutánján, alkonyattájban egy a Kvirinál (most az olasz királyi palota) közelében levő templomban összegyűlekeznek a kardinálisok és innen a konklávisták — egy titkár és egy vagy két szolgáló — kíséretében proceszsióban indulnak el a Vatikánba.

Lassan halad az egyházfejedelemek fényes serege, rengeteg közönség szokta nézni a páratlan menetet, míg az utolsó kardinális is be nem fordult, a testőrség tisztelgése közepette a Vatikán nagy kapuján. Valamelyik ott fog maradni, mint ur és mester, Szent Péter utódja, Krisztus földi helytartója.

A kardinálisok lakását a Vatikánban a konkláve idejére sorshuzással állapítják meg. Minden bibornok külön szobát kap magának és kísérfőjének. Az ételt házából vagy szállásáról hozatja. Az éjszaka minden ételt és minden edényt

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA

Szent Malakiás jövendölései a pápákról.

A lapok sorra közlik már napok óta, hogy XIII. Leo pápa utódjáról a következő jóslat szól: *Ignis ardens, égő tűz*. Említik még, hogy a jóslat szent Malakiás jóslata, de aztán tovább nem szólnak róla.

Erdekes lesz tehát foglalkozni vele, honnan van ez a jóslat s mennyi teljesült be belőle.

Két Malakiást ismerünk, a kik jövendöltek. Az egyik ó-szövetségi próféta, Kr. e. az V. században élt s tudvalevőleg az u. n. kis próféták közé tartozik.

A másik az, a kinek jóslata most bennünket közelebbről érdekel, a XII. században élt Kr. u. 1094-ben született Armaghban Irhonban, papi pályára lépett, Connaught püspöke, majd Armagh érseke lett s mint ilyen halt meg 1148-ban. IV. Kelemen pápa alatt szentté avatták.

Szent Malakiás jövendölése II. Czelesztin pápa idejéből való, a ki 1143-ban választott pápává. Felsorolja e pápa utódait, számszerint 115-öt s mindeniket pár jellemző szóval jelöli meg, a mely szavak az illetők eredetére, nevükre,

valamely jellembeli tulajdonságukra vagy uralkodásuk egy eseményére vonatkoznak.

Meglepő, hogy e jóslatok nagyrészt mily pontosan ráillenek az eddigi pápákra. Ime néhány példa:

II. Czelesztin utódját e szavak jelzik: *Inimicus expulsus*, kiűzött ellenség; s csakugyan utódja II. Lucius lett, családi nevén *Caccianemicus*, a mi annyit tesz: a ki az ellenséget üldözi.

II. Lucius utódjáról azt mondja: *Ex magnitudine montes*, a hegyek magasságából. S tényleg III. Jenő pápa a toszkánai *Grandmonte* családból származott.

Utódját, IV. Anasztázt így jelzi: *Abbas Suburranus*, Suburra apátja; családi neve valóban Suburra Konrád s apátja volt egy zárdának.

Es így tovább.

A jövendölések ellenfelei kifogásolják annak hitelességét s azt vetik ellene, hogy csak 1595-ben tette közzé Wion Arnold szent Benedek szerzetes; csak hogy, mint a kiadó előszavából kitűnik, ismerték a jövendöléseket már sokkal előbb is és azonfelül az 1595 utáni jóslatok épp oly jól beváltak, mint az 1595 előttié.

Elegendő lesz néhány példát adnunk e korból is, *de Place* grófnak Párisban 1894-ben

megjelent, *Prophétie de saint Malachie* című rendkívül érdekes füzete nyomán.

Cruce Romulea: Romulus keresztje vagy római kereszt; VIII. Kelemen pápa, az Aldokraudinik családjából, mely család az első római keresztények utódjának tartja magát s keresztbe tett faágot hord czimerében.

Undosus vir: a ki elöttnik, mint a hullám; XI. Leo, megválasztották 1605. ápr. 1-én, koronázásakor megizzadt, meghült még ugyanazon hó 27-én meghalt. Jött és elmúlt, mint a hullám.

Gens perversa: gonosz faj; I. V. Pál, kinek czimerében sarkány és sas, ragadozók szerepelnek; ő fejezte be a Szent Péter templomot, melynek homlokzatán czimere is ragyog.

Lilium et rosa: lilium és rózsza; VIII. Orbán pápa, kinek czimerében tényleg lilium és rózsza szerepeltek.

Jucunditas crucis: a kereszt öröme; X. Ince; a kit a szent kereszt fölmagasztaltatásának napján választottak pápává. Az általa épített Pamphili-villát utánoztatta XV. Lajos, a híres versaillesi palotában és parkban.

Poenitentia gloriosa: dicsőséges bűnbánat; a velencei Ottobini Péter, Bűnbánó Péter melléknévvel. Mikor pápává lett, pénzeire a Poenitentia gloriosa köriratot verette.

Térjünk át a legújabb időkre.

megvizsgál, mielőtt azt a rostélyos ablakon beadná: nincs-e benne elrejtett levél vagy üzenet. Az első napon estefelé három órára kinyitják a szigoruan elzárt ajtókat, hogy nagy-rangu nemes urak, diplomaták és más előkelő személyiségek látogatást tehessenek a kardinálisoknál. Ez idő alatt, ha a drága perczekből futja, több kardinálisnál is tisztelegnek. Ezután azonban szigoruan bezárnak, ajtónállókól, vigyázókból és prelátusokból álló őrséggel erősen megraknak minden kaput, ajtót, bejárat. Csak egy roppantul őrzött kis kapu marad nyitva azoknak a kardinálisoknak, a kik kissé megkésve érkeztek Rómába.

Az ellenőrzés oly szigorú, hogy még a biborosok címére a Vatikánba érkező leveleket is fölbontják: sőt egy gárdista csapat áll őrséget még azon az utcán is, a melyen a Vatikánnak a kardinálisoktól megszállott szárnya van. A pápaválasztó biborosokat semmi se háborgatja, senki sem befolyásolhatja. A pápaválasztás minden formaságát bajos volna itt leírni. Kétszer naponként megnyílik a biborosok szobájának zárt ajtaja, űk bevonulnak a palota kápolnájába és mindenik fölírja egy czédulára annak a nevéit, a kit ő pápának óhajt. A czédula zárt borítékban aranyos vasládába kerül, amelyet még aznap a kardinálisok jelenlétében fölnyitnak és ugyancsak az ő jelenlétükben megszámlálják a szavazatokat. Ha egyik jelölt se kapta meg a többséget: a czédulákat rögtön elégetik. Az elégett papiros füstje egy vékony csövön föl száll, úgy hogy a szomszédos halmokon összegyűlt sokaság láthatja. Ez a füst jelenti, hogy még nincsen pápa.

Egy napra azonban — a kis kémény nem füstölög többé a megszállott időben. Ekkor özönével tódul a nép a Vatikán nagy kapuja elé. Kalapácsütések tompa döngése hallatszik és a vakolat, amelyvel a kapu fölött lévő nagy ablakot befalazták, hamarosan lezuhan. Az így szabaddá lett ablakban pedig megjelenik teljes díszben az első kardinális-diakónus és kihirdeti a sokaságnak, meg a világnak, hogy: Habemus papam! Szent Péter trónja nem üres többé.

Apponyi beszélt.

Megvan a hétnek politikai szenzációja is. Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke leszállt az elnöki székből s hozzászólt a politikai helyzethez.

Oszintén, hazafiasan beszélt, a mint magyar képviselőhöz illik. Es bölcsen, mint a hogy magyar politikushoz illik.

Beszédjének nem az kölcsönöz kiváló sulyt, hogy az obstrukciót elítélte. El-

ítéli azt ma minden elfogulatlan szemlélő, a ki látja, micsoda károkat okoz az ex-lex állapot. Nem volt eddig sem józan politikus, a ki az indemnitás elleni botor harczot el ne ítélte volna ama sok kár miatt, melyet az ex-lex anyagilag is, de még sokkal inkább erkölcsileg az országnak okozott.

Azonban e mellett mégsem tudtuk megtagadni rokonszenvünket attól az obstrukciótól, a mely a katonai javaslatok ellen irányult s a mely egyre jobban megérlette a nemzetnek azt a meggyőződését, hogy engedmények nélkül a hadsereg érdekei többé nálunk pártolásra nem találhatnak. Mindent a magyar hadseregnek, de semmit az idegen fegyveres hatalomnak.

Ennek az obstrukciónak volt célja, ezt helyesléssel kísérte a nemzet.

Es ez az obstrukció elérte célját.

A katonai büntető perrendtartás, a zászló és czimerkérdés rendezése, a magyar tiszteknek magyar ezredekhez való beosztása olyan reformok, a melyek már megígértettek s a melyek keresztülvitele akadályokba nem ütközvén, már a közel jövőben megvalósulásuk várható. Ez azonban formális dolog lévén, ezzel komoly ellenzék meg nem elégedhetett. A küzdelem komoly célja csak az lehetett, a mitől *Fejérváry* állandóan borzadt s a mire ennél fogva Széll sem nyilatkozhatott: a magyar vezényleti nyelv.

Erre nézve nyilatkozta ki Apponyi, hogy ez olyan törekvés, a melynek előbb-utóbb érvényesülnie kell s a melynek az uralkodó sem fog gátat vetni.

Ebben csucsosodik ki Apponyi beszédje s ez teszi azt egyenesen történelmi fontosságúvá.

Olyan kiváló politikus, mint Apponyi, nem beszél a levegőbe. S ha ő a magyar vezényleti nyelvről ily határozottan nyilatkozik, annak bizonynyal van elégséges alapja. Soha a kormánypárttól a magyar vezényleti nyelv jogát ily határozottan el nem ismerték és soha a magyar hadsereg megvalósulását oly közel nem hozták, mint Apponyi beszédje.

szent széken. Legeltetni fogja juhait megszámlálhatlan zavargások közepette és a mint ezek elmúlnak, leomlik a hét hegyeken épült város (Róma) és eljövend a rettenetes ítélet, hogy megítélje népét.

Ez volna tehát az utolsó ítélet.

*

Lássuk most, kit jelenthet ez a rejtelmes két szó: *Ignis ardens*.

A pápajelölt bibornokok közül hárman vannak, a kikre e jóvendőlés ráillik: Oreglia, Svampa és Gotti.

Oreglia bibornok címerében oltár van, a melyen áldozati tűz ég. Svampa címerében egy katya visz égő fáklyát, Gotti címere pedig 1 bogó fáklya.

Azonban szent Malakiás jóslata Ignis ardensre vonatkozólag még hozzáteszi: *Et a litore veniet*. Es a tengerpartról fog jönni. Ennek a feltételnek viszont *Capecelatro* bibornok felel meg, a ki Marseilleben, 1824-ben született, ma a Vatikán könyvtárnoka s Margit özvegy királyné gyóntatója.

De elég a találgatásokból. Hogy ki lesz a pápa, azt még csak az Isten tudja — elég lesz majd megválasztása után keresni benne, miért Ignis ardens s hogyan venit a littore?

Hogy a magyar kommandót nem hozták be rögtön, mint a magyar zászlót és czimert, az magától értetik. Nem lehet azt egy-kettőre behozni, a mihez még előbb jó egynehány száz tiszt kell. De hogy meglesz: arra biztosíték Apponyi Albert beszéde, melyhez a miniszterek gratuláltak s az egész kormánypárt helyeselt.

Most a parlament bölcseségétől függ, hogy a béke útjára lépve, az ígért vivmányokat mielőbb megvalósítsa.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 22.

Elnök: Tallián Béla.

Az irományok előterjesztése során elnök bemutatja Kassa város meghívóját a Rákóczy-ünnepélyre s jelenti, hogy az elnökség azon személyesen fog megjelenni. (Zajos helyeslés a szélsőbalon. Felkiáltások: Ott leszünk mind!)

Belicska Benjámín előadó jelenti, hogy az igazoló bizottság megvizsgálta Khuen-Héderváry temesvári megbízó levelét és azt rendben találva, a 30 napi fenntartással igazolja, ugyancsak Vojnich István báró mandátumát is. (Eljenzés jobbról, zajos zsvivózás a szélsőbalon.)

Teleky Sándor gróf jegyző: Felolvassa az interpellációs könyveket. 7 interpelláció van bejegyezve.

Elnök: Fél egykor áttérnek az interpellációkra.

Apponyi beszédje.

Apponyi Albert gróf: Szokatlan, hogy a Ház elnöke, annak vitáiban részt vesz. Mégis úgy érzi, nem azt kell megindokolni, hogy a jelenlegi helyzetben miért kell felszólalnia, de szemrehányást kellene tenni önönmagának, hogy előbb nem tette ezt. Mentségetl szolgál azonban, hogy az elnöki állás pártatlanságát akarta megővni. (Helyeslés). Mint hazafi fog szólni a hazafiakhoz. Ugyane helyről fog szólni, melyről 25 éve szólt, az maradt most is, mint volt régen. (Eljenzés a volt nemzeti pártban).

A kormányelnök programjának általános birálatával kezdi. Kijelenti, hogy Héderváry kormányzatát bizalommal támogatja két okból. Először, mert Héderváry kijelentette, hogy Széll politikáját fogja követni, másodsor mert a kibontakozásra azt az utat találja helyesnek, a melyet a miniszterelnök mutatott.

A 99: XXX. t. cz. benne aggodalmat nem kelthet, mert amint létrejött, úgy csakis pártközi megegyezés útján volna módosítható. A miniszterelnök multjából azt következteti, hogy g a legalkalmasabb államlérfiu jelenleg az ügyek vezetésére. Horvátországi működéséről nem mondhat birálatot, de az tény, hogy a magyar állameszmét senki nem képviselte oly erélyvel, mint ő Horvátországban. Eppen nem érdemi tehát azokat a támadásokat, melyeket ellene nap-nap mellett folytatnak. (Zajos helyeslés jobbról.)

A katonai javaslatok.

Mielőtt a jelenli elyzetre áttérne, a katonai javaslatok kérdésével foglalkozik. Önönmaga iránti kötelessége lett volna felszólalni, de az ország iránti kötelessége volt a hallgatás. Szerencsére ma már nem kell hosszabban foglalkoznia vele. Csodálatos, hogy senki sem említette azt az egy pontot, mely miatt a nemzetipárt magatartása eltért a mai magatartásától. E pont az, hogy a magyar ifjak magyarul tegyék le a vizsgát és hogy a 2-ik szolgálati év töröltessék. Ezt ők annak idejében sürgették, ma nem. Honnan van ez? Mert az események úgy is oda érlelték a dolgot.

Ami a hadsereg létszámemelését illeti, a létszámemelés jogosult, mert szükség van rá, ha az nagy költségekkel nem jár. Teljesen magáévá vallja azokat, amiket Szentiványi Arpád a katonai javaslatok alkalmával felszólalásában elmondott. De ha ezeknek csak

VI. Pius: *Peregrinus Apostolicus*, apostoli zárándok. Utazott Bécsbe, elragadták Savonába s meghalt Valenciában.

VII. Pius: *Aquila rapax*, ragadozó sas. Rómából I. Napoleon elvitette, a kinek címere a sas volt.

IX. Pius: *Crua de cruce*, kereszt a keresztör. Alkalmazható e megjelölés fájdmakkal telt uralkodására, de arra is, hogy a vele ellenségeskedésben állt szavojai ház címerében a keresztet viseli.

IX. Pius után jött XIII. Leo; *Lumen in coelo*, égi világosság.

XIII. Leo után szent Malakiás jóslata már csak kilencz pápát emlit. Leo utódja lesz *Ignis ardens*, égő tűz.

Ignis ardens után jönnek még: *Religio depopulata*, népétől megfosztott vallás, *Fides intrepida*, rettentetlen hit, *Pastor angelicus*, vagy *Pastor anglicus*, angyali vagy angol pásztor, *Pastor et Nauta*, pásztor és hajós, *Flos florum*, virágok virága, *De medietate lunae*, a hold közbenjárása folytán, *De labore solis*, a nap munkája által és *Gloria olivae*, az olajfa dicsősége.

Végül jön az utolsó pápa, II. Péter, akitől Malakiás a következőt jóvendőli:

»Akkor eljövendenek az utolsó üldözések a római egyházra és Római Péter fog ülni a

egyike is elesne, úgy nem támogathatná szavazatával a véderőrevíziót. (Helyeslés a szélső-jobbon.) Kijelentette a kormánynak, mely Széll örökségét elvállalta, hogy ragaszkodik a multban felállított feltételeihez még ha talán helytelenek is volnának azok, mert sajnos lenne, ha a magyar politikai életben a megbízhatlanság útné fel fejt. (Zajos helyeslés a jobboldalon.)

Katonai reformok.

Ami a honvédelmi miniszternek a véderőbizottságban tett kijelentéseit illeti, azt megnyugtatólag veszi tudomásul. Ami a magyar tiszteknek áthelyezését illeti, a 68-iki királyi kézirat végrehajtandó függetlenül a katonai javaslatról. (Helyeslés a jobbon.) E kérdésben komoly mértékben kell állást foglalni és azt hiszi, hogy a kormány ennek megvalósítására komolyan fog törekedni.

A katonai büntető perrendtartást illetőleg örömmel vette tudomásul, hogy az a szóbeliségen, nyilvánosságon alapul. Aggodalommal tölti el az abban az, hogy az eljárás nyelve a szolgálati nyelvvél azonos. Ezért kéri a kormányt, hogy mielőtt a perrendtartást a Ház elé hozza, találja ki a módot, amelylyel ezt megváltoztatja, hogy a katonai büntető perrendtartásnál a magyar nyelv érvényesüljön. Hiszi és gondolja, hogy ezt teljesíteni fogják. (Helyeslés.)

A magyar nyelv kérdése.

E konkrét kérdés áthidalást képez a magyar nyelv érvényesítéséhez a hadseregben. Helyt áll azok mellett a követelmények mellett, amelyeket régebben kitűzött, újakat most nem állít fel. A régebbi kormányok ezt kizárólagos felségjognak mondták. E felfogással ő akkor szemben szállt. Erre vonatkozólag felolvas akkori beszédéből néhány idevágó részt, azért, mert ma sem tud mást mondani róla. (Olvasza.) En ezt a kérdést bolygatni most nem akarom, bár tudom, hogy eltérnek a függetlenségi párt véleményétől.

Rákosi Viktor: Most is.

Apponyi Albert gróf: (Tovább olvassa beszédét, melynek végén a magyar nyelv érvényesítését követeli.) Ez volt meggyőződése akkor és ez ma is. (Helyeslés.) Egy fölfogással azonban le kell számolni és ez a felfogás az, hogy az az állapot, mely szerint a hadsereg nyelve német: törvénytelen. Ez nem áll. Ha ez így volna, ő sem tűrné azt egy percig sem. Valamint nem tűrték volna az eddigi magyar kormányok sem.

Rákosi Viktor: Mert gyávák voltak.

Várady Károly: Es gyöngö az ellenzék. (Zajos ellentmondások jobbról: Halljuk! Halljuk! Elnök csenget.)

Olay Lajos: Mit ugrálnak odaát, hiszen nagyobb tisztelettel nem lehet hallgatni szónokot.

Apponyi Albert gróf: A képviselőház egyik régi ciklusában maga az országgyűlés mellőzte a magyar nyelv behozatalát a hadseregben, tehát erről, mint törvénytelenről beszélni nem lehet. Hiszen akkor a 67. XII. t.-cz. megalkotói nem értették meg, mit alkotnak és az ő bűneikbe esett aztán az azóta a kormányon ülők és a kormánypárton levők mindenike, az következik ebből, hogy a 67. XII. t.-cz. megalkotói nem értették meg, mit csináltak.

Rákosi Viktor: Félreértették.

Apponyi Albert gróf: Ez pedig lehetetlen. Már pedig a parlamenti jogrend megbontása ebből az okból nem lehetséges. 35 éven keresztül sohasem próbálták e törvényt, mely állítólagosan törvénytelen, reparálni, hogy most 35 év után egyszerre az ultima ratiohoz forduljanak, az nem helyes. (Tetszés a jobboldalon.) *Azt, hogy a magyar nyelv a magyar csapatokban érvényesüljön azt olyan törvényeknek tartja, melynek előbb utóbb bekövetkeznie kell.* (Általános éljenzés és taps.) Be kell következzen, mert a magyar nemzeti konszolidáció és diasztia érdeke kívánja azt. (Ugy van! a szélsőbalon.) Ezt a jelen pillanatban nem követeli azért, mert csak olyan követelés tart komolyan, amelynek politikai következményeivel leszámol és azt látja, hogy az más tekintetben nem hozhat nagyobb bajokat a

nemzet részére. De amint a nemzeti akarat ez irányban kialakul, meg van győződve arról, hogy az *uralkoló nem fog az ellen gátat emelni.* (Taps jobbról.)

Kiáltások a szélsőbalról: Hát nem alakult ki már eléggé!

Apponyi Albert gróf: A politikai esélyesség szabályait be kell tartani. Más hazát nem ismer, mint Magyarország, de mérlegeli a helyzetet, amelyek közt az ország van és minthogy az ország érdekét látja a kapcsolatban, melylyel Ausztriával élünk, magyar szempontból bírálja a helyzetet, most ennek ellenében tennünk nem szabad.

Ismétli, hogy ha a Szentiványi által felémeltettek meg nem valósulnak, a véderőrevíziót szavazatával nem fogja támogatni. (Helyeslés.)

Az obstrukció.

Rátér a mai helyzetre, kijelenti, hogy mindenki felelős azért, amit tett, ha módjában lett volna kitérni előle. (Ugy van! a jobboldalon.) Az obstrukciót nem lehet a kisebbség fellázadásának nevezni a többség ellen, mert közjogilag többség nincs. De az obstrukció megakadályozása annak, hogy a parlament határozatot hozhasson. Ily értelemben rendkívül veszélyes dolog.

Mondják azt is, hogy a választás rendszere helytelen. Hát az igaz, hogy a mi választásunk rendszere reformokra szorul. Amde ez nagyon kényes dolog. Mindig akadna azért kifogás, bár ha jóhiszeműleg is jönne az. (Ugy van! a jobbon.) A választási rendszer helytelenségére való hivatkozást elítéli, oda vezetne az, ahova Erdélyben az oláh nemzetiségek az uniónál.

A mi a mai obstrukciót illeti, azt látjuk, hogy azok az urak azt mondják, amíg akaratuk nem érvényesül, megállítják az állam gépezetét. De nem veszik figyelembe ennek messze kiható következményeit. Nem látják, hogy amióta az ország normális közléte gyengül, lassanként kezdik felütni fejeiket külső és belső ellenségeink. Nem látják, hogy Magyarország presztízse úgy a monarchia másik felében, mint az európai államokban gyengült. (Ugy van! a jobboldalon.) Ellentmondások a szélsőbalról.) Ezeket egy bizonyos elfogultság mellett lehet meg nem látni, de lehetetlen, hogy észre ne vegyék azt a nagy gazdasági kárt. Az ex-lex-nek folytonossága veszélyezteti a törvénytisztelést. Itt van a nemzet erkölcsi, anyagi sebeinek egész sorozata. Mérlegelni kell a csatát; győzelem esetén, megéri-e az áldozatokat?

Sebess Dénes: A magyar nyelv megéri!

Apponyi Albert gróf: Megéri, ezt tartja ő is. De arról van-e most szó?

Felkiáltások a szélsőbalról: Arról!

Apponyi Albert gróf: Arról van szó, hogy a magyar nyelvet illetőleg most rögtön hozzuk-e dűlőre a kérdést, vagy három hónap múlva felvegyük a harcot?

Felkiáltások a szélsőbalon: Nem hagyjuk fel a harcot, most kérjük garanciákat!

Apponyi Albert gróf: A harcot folytatják, de időközben az államnak ki kell elégíteni égető szükségeit. (Ugy van! a jobbon, ellentmondások a szélsőbalon.) Ez a harc megindult és folytatódott, bizonyos előzmények után, amely éppen ennek karakterét megállapította. Kossuth határozati javaslatában azt mondta, hogy megadja az indemnitást, ha az nem a katonai javaslat, de más időhöz kötött javaslatokat tárgyaltnak.

Felkiáltások a szélsőbalon: Az az ex-lex előtt volt!

Apponyi Albert gróf: Ezt hangoztatták az ex-lex-be való bemenetelkor is.

Felkiáltások a szélsőbalról: De ez csak Széll Kálmánnak szólt.

Apponyi Albert gróf: Elmondja ezután a Széll bukása utáni kísérleteket, a bán kabinet-alakítási törekvéseit. Khuen a néppártnál nem talált ellenetésre, az Ugronpárt és egyes pártok kivüliek határozottan ellene voltak a aannak a Kossuth-pártnál azonban megállapodás történt, amely ösmeretes. Ez alapon vállalta el a kormányzást a korona megbízásából Khuen-Héderváry. Ha a korona halasztást kérne a képviselőháztól e kérdések

tárgyalására, nem lenne ezt ildomos megadni? Igen. Nos már most nem lenne-e még ildomosabb egy kisebb csoportnak ugyanezt tenni. Nem az egyéni szempontból tárgyalta a miniszterelnök, hanem politikai szempontból. A nemzetnek pedig szintén meg kell óvni presztízst a koronával szemben. (Ugy van! a jobboldalon.) Politikai megbízhatóság az, melyet a nemzetnek fenn kell tartania. Beöthy Akossal foglalkozik ezután. Beöthy az ultima raziót említette. Ehhez nincs joga, mert az összes parlamentáris fegyvereket még nem használták ki teljességgel. Soha olyan készség e parlamentben nem volt nemzeti czélokért 61-es alapon, mint ma.

Felkiáltások a szélsőbalon: Hol vannak, hol a garancia.

Olay Lajos: Itt van Tomasics!

Apponyi Albert gróf: Ami Tomasics miniszter urat illeti, nem hallotta ugyan azt a sokat emlegetett nyilatkozatát.

Felkiáltások a szélsőbalon: Hazafiatlan volt az.

Apponyi Albert gróf: De nem vonhatja senki kétségbe, hogy Tomasics miniszter ur a magyar állam érdekében működött. (Ellentmondás a szélsőbalról.) Meggyőződése az, hogy a nemzeti törekvéseink lassan teljesülni fognak.

Kiáltások a szélsőbalról: Igen, tudjuk: Lassan, lassan, lassan!

Apponyi Albert gróf: Igen lassan, de biztosan. Bizonyos-e azon akció győzelme, amelyet indítottak? Aláírja azt, hogy aki az abszolutizmustól fél: gyáva, ámde aki a nemzetnek jövőjére gondol és azt félti, az nem gyáva, hanem igenis jó hazafi és csak kötelességét teljesíti. (Hosszas, perczekig tartó taps és éljenzés jobbról. A miniszterek, az egész jobboldal gratulál Apponyinak, körülfogják és hosszasan, zajosán éljenzik.)

Eltűnt főkapitányi rendelet.

— Sélley befejezte a vizsgálatot. —

A július hó 12-én Nagyváradon lezajlott zavargások ügyében, mint értesülünk, a belügyminiszter által kiküldött Sélley Sándor miniszteri tanácsos tegnap délután befejezte a vizsgálatot.

A vizsgálat végén egy fontos körülmény tisztázására törekedett a miniszteri tanácsos, amely a dr. Barabás Béla képviselői immunitásának megsértésével áll összefüggésben.

Sajátságos ugyanis, hogy Gerő Armin főkapitánynak azon írásbeli rendelkezése, amelyben Papolczy Ferencz t. főkapitányt a beszámoló azonnali beszüntetésére utasította, elveszett. Ugy Gerő Armin, mint Papolczy Ferencz most azt állítják, hogy a kérdéses utasításban nem a beszámoló *beszüntetésére*, hanem csak a beszámoló befejezésének szorgalmazására utasította Gerő főkapitány Papolczy Ferenczet.

Mivel a kérdéses utasítást többen olvasták, a miniszteri tanácsos tegnap ezen körülményre újból kihallgatta Szokoly Tamás és Stokker József ügyvédek.

Mindketten határozottan állították, hogy Papolczy Ferencz szóval is a beszámoló azonnali beszüntetését követelte. Esküvel is készek igazolni, hogy a főkapitány utasításának szövege a következő volt:

»Ezennel utasítom, hogy a beállott zavargások következtében a beszámolót *azonnal*, szükség esetén karhatalom igénybevételével is oszlassa fel s erről a vezetőséget értesítse.

Nagyvárad, 1902. jul. 12.

Gerő,
rendőrfőkapitány.

Dr. Stokker József, aki előzetesen értesült az utasítás eltűntéről, levélben fordult dr. Kardos Samu debreczeni ügyvédhez, — aki szintén látta a Gerő utasítást, — s kérte, hogy igazolja, mi állott az utasításban. Dr. Kardos Samu válaszában kijelenti, hogy eskü-

vel is kész megerőltetni azt, hogy a beszámoló azonnali beszüntetését rendelte el Gerő Armin, Dr. Stocker József ezen levelet átadta Séllynek, a ki azt a többi iratokhoz csatolta.

Selley Sándor a vizsgálat befejezte után kiutazott Mező-Telegdre Beöthy László főispánhoz s az éjjel felutazott Budapestre.

Hir szerint még néhány budapesti hírlapíró hallgat ki, akik jelen voltak a zavargás alkalmával s azután hozza meg rendelkezését a miniszter.

UJDONSAGOK.

Fejlődő fürdőink.

Evek előtt ha jött a fürdőszézon perzselő forróságával, egymásután menekültek Biharmegyéből a fürdőzők, ki a berendezett és mesterségesen híressé tett külföldi fürdőbe, s alig vette észre valaki a szomszédságunkban lévő kitűnő hőforrásokat s a természet adományait, melyek mint első rangú gyógytényezők megbecsülhetetlenek. Lassan vetjük mi ezt észre s nem anynyira mi, mint az itt járó idegenek, a kiknek fölött a Püspök- és Félixfürdők kitűnő fekvése pártját ritkító hőforrása s országshíressé tették az akkor még igénytelen nagyváradai fürdőket.

De Nagyvárad közönsége még mindig kicsinylően elmegy az olcsó közeli fürdők mellett, hogy idegenben keressen drága és kényelmetlen üdülést. Pedig lassanként ugyiszólva a tudunk nélkül országos hírvé fürdőkké lettek a nagyváradai hőforrások. Bizonyosság erre az a nagy látogatottság, melynek az ideai szezonban mindkét fürdőt örveud.

Méltán emelkedik a hazai fürdők között első helyre a két fürdő. Emelkedik pedig a természeti adományok ügyes felhasználásával melyben főérdemök Fischhoff Frigyes és Kernáts János fürdőbérlelőknek van, a kik nagy befektetéssel európai niveaura emelték a nagyváradai fürdőket.

A püspökfürdőben nagy költséggel gyönyörű utat nyitottak a szomszédos Somlyó hegyre, melynek szakadécai, barlangjai, hatalmas tölgylejeje mindmegannyi vonzó természeti szépségek, tetejéről pedig pártját ritkító kilátás nyílik messze az alföldre. Es mennyi felhasználatlan gyógyerő hever még ott kamatoztatlanul. Ott vannak a Püspökfürdő lápforrásai, melyeket a fürdő bérlelője most már fürdőknél szándékozik felhasználni.

A gyorsan fejlődő fürdő vízbőségével hatalmas parkjával, kitűnő kosztjával az ország minden részéből Biharmegyébe gyűjti a nyaralókat, sőt külföldről is sokan keresik föl a speciális gyógyerejű forrásokat, úgy hogy a tegnapi értesülésünk szerint a Püspökfürdőben a vendégszobák között egy sem áll üresen. Hasonló kedvező viszonyok közt éli át a nyári szezont a Félix-fürdő is.

Az így már föllendült fürdőket talán mi, nagyváradiak is észre fogjuk venni s nem megyünk el a Somlyó-hegy rengetegjei mellől Karlsbad poros utcáira üdülni.

* A réti iskola felállítására. Nagyvárad városi községi iskolaszéke megkereste a városi tanácsot, hogy a Rét városrészben a szeptember elején megnyitandó községi elemi iskolában a tervezett I. osztályon kívül a II. fiú és II. leány osztályt is állítsa fel, mivel a most bejelezett tanévben is az olasz nyelvű iskola II. osztályába 99, a II. leány osztályba 95 gyermek iratkozott be. Ez okból okvetlen szükséges a két II. osztály felállítására. A két osztály ellátására két tanerő szükséges. Az iskolaszék javasolja, hogy ideiglenes tanerőkkel lássák el a végleges rendezésig az új osztályokat. Ezáltal alkalmas lesz a városnak alkalmazni azokat a tanerőket, akik eddig ideiglenesen működtek, de a legutóbbi választásnál kimaradtak.

* Egy kissé több gondosságot! A vilamos kábel lerakásánál Nagyvárad utcáin nem járnak el a vállalkozók a kellő gondossággal s a felbontott s újból visszahelyezett kövezet nagyon rondán néz ki. Ländler Ferenc vállalkozó tegnap beadványt intézett a városhoz, amelyben azt állítja, hogy Teleky-utcán a felszedett műköveket összecorbitották s a legnagyobb gondatlansággal helyezték vissza. Ezen kövezet jókarban tartásáért 1904. év november végéig 6 jótállást vállalt, most azonban kijelenti, hogy a megroggált kövezetért semmiféle kötelezettséget nem vállal.

* Leomlott melléképületek. Tegnap délután 3 óra tájt a Kolozsvári-utcán levő 15. 17. és 19. számú házaknak udvari része, mely a vársáncra néz a rajta volt épületekkel együtt, melyek fasszínűk és egyéb ily célra szolgáltak, leomlott. A házak tulajdonosai jelentést tettek azonnal a rendőrségnél s a mérnöki hivatalnál, honnan a helyszínre kiküldettek Csordacsics Ferenc v. építőmester és Kemény Ignác ker. biztos. Megejtett szemle eredménye szerint valószínűleg földcsuszamlás történt és ennek következtében a megrepedezett falazatu lakóházak is lakhatatlan állapotba jutottak. A lakók felszólították, hogy minden szerencsétlenségnek elejét vevendő, haladéktalanul költözzenek ki. Egyidejűleg megkerestették a katonai állomásparancsnokság, hogy ma délelőtt a városi főmérnökkel együttesen tartandó szemlére katonai szakértőt küldjön.

* Olcsó utazás a fővárosba. A kereskedelmi miniszter megengedte, hogy augusztus 20-án, Szent István napján megnyitandó budapesti inas- és segédmunka-kiállítás alkalmából, a kiállítás megtekintésére legalább tíz főnyi csapatokban Budapestre és vissza utazó iparosok segédek és inasok és ez utóbbiak tanítói a m. kir. államvasutak összes és a kezelése alatt álló helyi érdekű vasutakon, a szomszédos forgalmu vi zonylatok kivételével a III. kocsiosztályban f. l. áru menetjeggyel utazhassanak. A kiállítás megtekintésére fölrándolni kívánók szándékukat az ipartestületnek jelentésük be.

* Honvédeink szenvedései. A nagyváradai honvédek Hajdumegyében tartják most gyakorlatukat. A szegény hadiak sokat szenvednek az iszonyu hőségtől. Mint lapunknak írják, már eddig is sok katona betegedett meg a borzasztó melegben kiállott fáradalmaktól, amelyekkel a sikon való gyakorlatozás jár. A szokatlan hőségben nagyon keveset enyhít a honvédek a tiszték emberséges eljárása. Tegnapelőtt tíz honvéd dőlt ki a 4 ik honvédezzred légénységéből, akik most betegen fekszenek.

* Egy polgármester halála. Szilágyvármegyének egyik derék tipikus alakja: ilosvay és genesi Gencsy Sándor, Szilágy-Somlyó polgármestere, kedden élete 67-ik évében meghalt. Az elhunyt 20 évig vezette, mint polgármester Szilágy-Somlyó ügyeit odaadással. Halála nagy családot sujtott mély gyászszal. Temetése ma, július 23-án délután 5 órakor lesz Szilágy-Somlyón. Béke poraira!

* Tömeges kivándorlás Biharmegyében. A kivándorlási ügynökök elárastották a mi megyénket is és úgy látszik, átkos munkájuk megtermi a maga gyümölcsét. Napról-napra több család ül fel a népbolonditókra és folyamodik a megyéhez utlevélért, hogy kivándorolhasson az új világba jobb jövőt alapítani. Mig ez előtt három éve mindössze 20 család vándorolt ki, tegnap egyszerre 40 család kért utlevelet Biharvármegye alispánjától. Legszomorítóbb, hogy e családok nagy része, egykettő kivételével mind magyar. Valamennyien azzal indokolják kérelmüket, hogy nem tudnak megélni e haza határain belül. Az al-

ispáni hivatal a kérvényező nagy részének kénytelen-kelletlen kiadja a kért utlevelet.

* Az új izr. kórház építése. A nagyváradai izraelita kórház jelenlegi rozoga épület és hiányos felszerelését kifogásolta a belügyminiszterium közegészségügyi osztályának egyik kiküldött magasrangú tisztviselője s ez alapon felhívta a kórházat fenntartó izr. szentegyletet, hogy megfelelő épületről és modern berendezésről gondoskodjék. Az egyesület t. a. j. igyekezik mielőbb eleget tenni a miniszter leiratának s adakozások útján már is tetemes összeget hoztak össze. Az egyület elnöke tegnap nyújtotta be az építés engedélyezése iránti kérelmét és a terveket. A terjedelmes, díszes földszintes épület a mostani kórház helyén, a park közepén lesz; egyik oldalon a férfi, a másikon a női osztály. A berendezés és felszerelés teljesen megfelel a közegészségügyi követelményeknek. — A kórház építése, felszerelés nélkül, mintegy 80,000 koronára van előirányozva.

* Az asztalosstrájk. A helybeli asztalos segédek régóta huzódó strájkjában ugyilászik beállott a végleges fordulat és pedig a munkások előnyére. Ugyanis tegnap az asztalos iparosok is aláírták az iparhatóság előtt a békéltető bizottság által megállapított egyezményt, kik azt annak idején nem fogadták el. Így a strájk végleg megszűnt.

* A vízi expedíció. A kiránduló társaság, mely szombaton lesz három hete, hogy deréglyén utra kelt, vasárnap a Vaskapuhoz érkezik. A merész utazóknak a fáradságon kívül semmi bajok sincs, s ezért rövid pihenés után, ha az idő kedvez nekik s a Duna csendes lesz, folytatják útjukat a Fekete tengerhez, melynek elérése a tulajdonképeni célja a vízi utasoknak.

* A korcsmák és pálinkamérések vasárnapi munkaszünetre. Magyarországon már eljutottunk odáig, hogy a kereskedők és iparosok egy részének vasárnapi munkaszünetük van, az állam azonban minden olyan téren, ahol az érdekeiről van szó, nem érvényesíti a vasárnapi szünetet. Az állami hivatalokban mit sem tudnak a vasárnap megünnepléséről s a trafikósok hosszas mozgóadás után csak most jutottak valami csekély engedményhez. Vasárnap kenyeret alig lehet kapni, de a pálinkás putikok és lebujsok korlátlanul nyitva vannak. Ezt így kívánja az állam érdeke, hogy minél több pénz folyjon be az italadó címéből; az erkölcsi és anyagi züllés csak másodrendű dolog. Más államokban, pl. Angolországban megfordítva van; ott minden vendéglő, italmérés, kávéház vasárnap be van zárva. Beregvármegye törvényhatósága most fontos ujtásba fogott. Egyik legutóbbi közgyűlésén kimondotta, hogy a vármegye egész területén az ünnep és vasárnapi munkaszüneteken a korcsmák, pálinkamérések egész nap zárva tartandók. Hasonló határozat hozatalára hívja fel Beregmegye az összes megyéket és városokat. Azt hisszük kevés eredménnyel. A miniszter bajosan hagyja jóvá Beregvármegye ezen igen üdvös indokokból hozott határozatát.

* A műkedvelő fényképezők ismerkedése. A közeli múltban megalasult nagyváradai műkedvelő fényképezők egyesülete szombaton folyó hó 25-én tartja ismerkedési estélyét a kert-utcza Kováts-féle vendéglőben.

* Eltűnt aranyak. Ozvegy Kohn Albertné panaszt emelt a rendőrségnél, hogy Aradi-ut 167. szám alatt levő lakásáról egy Pelle Anna nevű helynélküli cseléd, kinek 5 szállást adott addig, míg szolgálatot kap, kilencz darab husz koronás aranyat ellopott és azzal megszökött. A rendőrség a tolvaj faczér cselédleányt körözi.

* Veszett eb Püspökiben. A napokban nagy riadalmat okozott Biharvármegyében egy veszett eb, mely egy 8 éves leánykát, Szele Juliskát veszélyesen megmarta. A kis leányt a községi orvos rögtön gyógykezelés alá vette. A kutyát a falu legényei üldözőbe vették s még a falu határában agyonütötték. A kisleánynak állapota oly veszélyesre fordult, hogy tegnap a budapesti Pasteur intézetbe kellett szállítani.

* A vasárnapi munkaszünet kijátszása. A vasárnapi munkaszünet miként való betartását a rendőrség az elmúlt vasárnap ellenőrizte. Az ellenőrzést kerületi rendőrbiztosok fogatosították és eljárásuk eredménye eddigelő körülbelül 40 jelentés, melyek mindegyike munkaszüneti törvény kihágásáról szól. A mulasztó tűzletulajdonosokat a rendőrség megbünteti.

* Mintaketrez baromfi szállítására. A nagyvárad kereshedelmi és iparkamara az érdeklődők tudomására hozza, hogy irodájában élő baromfiak szállítására szolgáló olyan mintaketrez fekszik, a mely szilárd váza és könnyű kezelhetése miatt kivételes vasuti szállítási kedvezményben részesül. Ezen ketrecek beszerzési ára és helyei felől a kamara irodája készséggel nyújt felvilágosítást és az érdeklődők a mintaketrezet a hivatalos órák alatt személyesen meg is tekinthetik.

* Rositta szivarok. A kolozsvári dohánygyárban készült egy új fajta szivar, melyet kizárólag magyar dohányból fabrikálnak s a melynek az lesz a neve: Rositta-szivar. A Rositta-szivat kizárólag magyar dohányból állítják elő. A dohányból legelőször kilugozzák egy a nikotint, valamint a gyantát is. Ennek következtében ez a borszivar az egészségre és szervezetre teljesen ártalmatlan lesz s azok is szívhatják, akiknél a tüdő vagy egyéb betegség miatt a dohányzás el van tiltva. E szivarokat nagyon mérsékelt árért fogja áruba bocsátani a pénzügyminiszter.

* Az ex-lex legújabb esodabogara. A törvényen kívüli állapot rengeteg furcsaságot vetett már felszínre, de minden fattyuhajtás között legérdekesebb a következő eset: K. J. debreczeni iparos felszólítást kapott a pénzügyi hatóságtól, hogy 86 korona hátralékos állami adóját a következők terhe mellett záros határidőn belül fizesse meg. A felszólítási blanketta első részén a következő irott sorok állanak: — Bár az ex-lex állapot szerint nem volna köteles fizetni, mindazáltal figyelmeztetik az adós, hogy hátralékát szolgáltatassa be. Az esetben azonban, ha az ex-lex állapot huzamosabb ideig tartana, fenntartatik adós részére a jog, hogy befizetett pénzét visszakérhesse. — Természetesen nem »visszakaphassa«. Ez a formula, a melyet valószínűleg valami erős fináncz röpitett világszerte, kaczagásra indító ostobaság.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a **Nagyvárad Műszaki Villamos Vállalat** (Nagyvárad takarékpénztár-épület) költségtérítést kér, mely a **legalaposabban és teljesen díjmentesen** állítatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x **Mindenkinek** saját érdekében ajánljuk, hogy tekintszen szét az újonnan megnagyobbított Amerikai áruházban, Fő-utca (Bazár-épület), a hol most remek nagy rőfös raktár lett berendezve s annak kirakatai figyelmet érdemel.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Andriksa Jenő** uri és női divatkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

MŰVESZET.

A **budapesti Magyar Iparművészeti Társulatnak** lakberendezési kiállítása július és augusztus hónapokban hétfő és péntek kivételével naponként 9—1 óráig megtekinthető az Orsz. Iparművészeti Múzeumban. Hétköznapokon a belépti díj 60 fillér, vasárnapon 30 fillér. A Budapestre utazók különös figyelmébe ajánljuk ezt, mert a nyári hónapokban a főváros látványai igen megcsappantak. A kik barátjai a modern műiparnak, azok sok élvezetet nyerhetnek a Magyar Iparművészeti Társulat lakberendezési tárlatán és bazarjában eladásra kerülő tárgyakon, a melynek egy részt a magyar művészi ipar haladottságát dokumentálják, másrészt pedig arra tanítanak, hogy a művészet segítő kezével a lakásban a fáradt test pihenő helyét miként kell a lélek otthonává is varázsolni.

NYILTTER.

Hirdető Iroda Nagyváradon.

Becsés tudomására hozom a n. é. közönségnek, hogy

hirdető irodámat megnyitottam

és úgy az összes helybeli lapok, valamint a vidéki és fővárosi lapok részére hirdetést jutányos árban közvetítek.

Kérem a n. é. közönség becsés pártfogását.

Tisztelettel

Reményi Bernát,
Uri-utca 691.

850

TAVIRATOK.

A pápa ravatalon.

Róma, július 22. (Saj. tud. távir.) Két olasz szobrász halotti maszkot készített a pápa arczáról és jobb kezéről a vatikáni muzeum számára.

Róma, július 22. (Saj. tud. távir.) A bebalzsamozást este befejezték. A pápa mellkasában nagymennyiségű savós váladékot találtak, a mi megerősíti az orvosok diagnózisát. Bebalzsamozás után ismét felöltöztették a pápát s négy gárdista hordágyon a ravatalra vitte.

Róma, július 22. (Saj. tud. távir.) A pápa belső részeit, 4 óraker a Szent Anasztáz kápolnába ettemették.

Róma, július 22. (Saját tud. távir.) A bebalzsamozás után a diplomáciai kart bocsátották a pápa holttestéhez, majd pedig az unokaöccsei búcsúztak el tőle.

Róma, július 22. (Saját tud. távir.) Oreglia biboros meghagyta az orvosoknak, hogy a pápa betegségéről tartózkodva nyilatkozzanak, de mégis kiszivároga a hír, hogy a pápa tüdővészben szenvedett, a mit a zarándokok fogadásánál kaphatott meg.

Róma, július 22. (Saját tud. távir.) A Vatikánba oly nehezen lehetett bejutni, hogy Mazzoni tanárt is visszautasították az őrtálló testőrök.

Róma, július 22. (Saj. tud. távir.) 8 óraker a pápa holttestét átszállították a Szent Péter templomba s itt ravatalra helyezték.

Róma, július 22. (Saj. tud. távir.) Oreglia biboros ma felolvasta a pápa végrendeletét.

A képviselőházból.

Budapest, július 22. (Saját tud. távir.) Szünet után **Beöthy Ákos** személyi kérdésben szólal föl s kijelenti, hogy egész életének, tanulmányainak és becsületének erejével helyt áll cselekedeteiért. Ezután **Olay Lajos** interpellált a póttartalékosok érdekében.

Rekvium Naumovics ezredesért.

Belgrád, július 22. (Saj. tud. távir.) Ma ünnepélyes rekviumet mondtak **Naumovics ezredesért**, a gyilkos éjszaka áldozatáért, melyen Péter király is képviseltette magát.

Sztrájk Aninán.

Anina, július 22. (Saj. tud. távir.) A sztrájkoló munkások szigorúan kitarának követeléseik mellett. Szombaton kezdik meg a béketárgyalásokat a gyárvezetőséggel s ekkorára budapesti szociálista vezéreket várnak Aninára. Békés megegyezés alig várható.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyvárad hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyvárad piacson 1903. július hó 21-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmi szereknek.

Tiszta buza 13.80—13.40. Kétszeres buza 11.—10.20. Rozs 11.—10.80. Arpa 10.40—9.80 Zab 10.60—10.20. Tengeri 13.60—13.40. Borsó 38.—Lencse 40.— Bab 23.— Köleskása 25.— Burgonya 4.80. 100 kiló lángliszt 24.80. Zsemlyeliszt 24.20. Fehér kenyér liszt 24.— Barna kenyér liszt 21.40. Széna fuvarral 4.— Sózott szalonna 148.— 6 kiló zsup-szalma —20. 150 dkr. alom-szalma —12. 1 köbméter bükfka 6.50. Tölgyfa 6.— Cserfa 6.70. 1 kiló marhahus —96. 1 kiló öntött gyertya —80. 1 kiló lámpaolaj —78. 1 liter ó-bor 1.— 1 liter új-bor —68. Pálinka —72. Szilvapálinka 1.60. Szesz 2.— 1 méterm. kőszó 21.50. 1 mm. nyers faggyu 48.— 1 mm. olvasztott faggyu 68.— 1 mm. szappan 48.— 1 mm. birka gypju —. 1 mm. magyar gypju —. 1 htr ó-bor 60.— 1 htr új-bor 34.— 1 mm. mész 1.40. 1 mm. kemény faszén 3.20. 1 mm. puha faszén 3.— 1 mm. kendermag 22.— 1 mm. köles —. 1 mm. repce —. 1 mm. dió 54.— 1 mm. moogyoró —. 1 mm. aszalt szilva 46.— 1 kgr. savanyu káposzta —. 1 kgr. szalonna 1.52. 1 kgr. sertés-hus 1.12. 1 kgr. juh-hus —80. 1 kgr. vereshagyma —15. 1 kgr. foghagyma —54. 1 kgr. bors 2.40. 1 kgr. paprika 3.60. 1 kgr. barna kenyér —20. 1 ltr kőolaj —44.

Forgalmi kimutatás 1903. július hó 21-ről. Tiszta buza körülbelül 280 hltr. Kétszeres buza 80 hltr. Rozs 140 hltr. Arpa 220 hltr. Zab 100 hltr. Tengeri 140 hltr. Burgonya 60 hltr.

Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 70 drb. Félhizott 110 drb. Sovány 160 drb. Süldő 280 drb. Malacz 163 drb. Hizott marha 42 drb. Jármos ökör 920 drb. Fejős tehén 270 drb. Borju 290 drb. Bivaly 20 drb. Juh és kecske 120 drb. Ló 541 drb.

Marha ártáblázat 1903. július -21-ről
1 pár I-ső rendű jármos ökör 620—740 kor.
1 pár II-od rendű jármos ökör 500—600 k.
1 pár III-ad rendű jármos ökör 230—480 k.
1 drb fejős tehén 100—300 k. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—290 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 130—220 k. 1 drb veres borju 20—50 k. 1 drb fél éves borju 38—72 k. 1 drb egy éves borju 50—78 k. 1 drb két éves borju 76—180 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 96—106 k. 1 pár fél éves sertés 38—54 k. 1 pár egy éves sertés 60—120 k. 1 pár két éves sertés 124—180 k. 1 drb igás ló 160—280 k. 1 pár ökörbőr 40—50 k. 1 pár tehénbőr 26—34 k. 1 pár borjubőr 10—20 k. 1 pár lóbőr 10—20 k.

Értéktőzsdé

	Budapest, július 22.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, július 22.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. július 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	120.45
Magyar koronajárdék	91.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	---
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	---
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	---
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99.---
Italmérségi jog megváltási kötvény	---
Horváth szlavonföldtehermentesítési kötvény	99.25
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	198.---
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.50
Osztirák járadék papírban	100.25
Osztirák járadék papírban	100.50

Osztirák járadék aranyban	121.---
Osztirák korona járadék	100.75
Osztirák államsorsjegyek	154.75
Osztirák magyar bank részvény	15.95
Magyar hitelbankrészvény	738.50
Osztirák hitelintézet részvény	664.25
Párisi vista	95.20
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.03
Németbirodalmi márka	117.35
Londoni vista	239.25
20 márkás arany	23.47

A szorokszótárát felelő
Dr. VUCSKICS GYULA.

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

TÖRLESZTÉSRE

jelzálog-kölcsönöket

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45

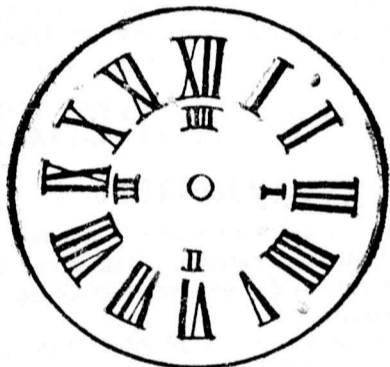
és 50 évi visszafizetésre fél éves részletekben, melyekben a kamat és a tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad, esetleg drága kamatozású kölcsönöket convertál a

polgári takarékpénztár részvénytársaság
NAGYVÁRAD.

256

Számos kitüntetés!

Számos kitüntetés!

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórás

Nagyvárad, Szent János-utca 320. sz.

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhívni a mai kor igényeinek teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra műhelyhelyiségemre,

hol több kiállításon kitüntetett szerkezetű TORONYÓRAIM vörös fémből készült főkerekekkel s a felhuzást könnyítő, a legcélszerűbb módon alkalmazható külön mozgó orsókkal s a súlyemelő czinkezett vassodronykötelet tartó vashengerekkel és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRAIMNAK jóállás felelősség melletti felállítását is elvállalom melyek pontos járásáért szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,

műlakatos és toronyórás.

216

812 A
„Nagyváradai hitelbank részvénytársaság”
működését Kossuth Lajos-utca 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre :

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámítolása.

Előlegek értékpapírokra és áru-készletre.

Jelzálogkölcsön nyújtása házakra és földekre.

Értékpapírok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapírok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5-ig.

Az Igazgatóság.

TELEFON 194.

TELEFON 194.

GYŐRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő műhelye,
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

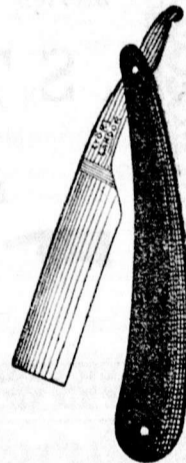
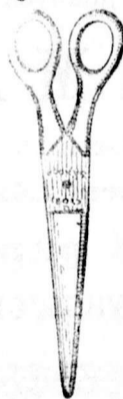
Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

Kert-utca 1. szám alá át helyeztem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

Minden e szakmába vágó munkát, u. m. ollók, tyuk szemvágók, beretvák és mindennemű kések tükrőfnyesre pallérozása valamint késműves munkák előállítás, a leglekiismeretesebb kidolgozás és árszámítás tekintetében a legolcsóbban állítatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczai házaló köszörülőkötől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbítják.

Kiváló tisztelettel
295
Győri Sándor.

Figyelem!

Az „Amerikai áruház”

Értesíteni kívánom a t. vevőközönséget, hogy az üzlet a régi helyiségbe helyezve, a hol most a rövidáruval kapcsolatban **Fő utca (Bazár épület)** lett visszahelyezve.

gyönyörű rőfös raktár lett berendezve

teljesen új, remek áruval melynek megtekintése figyelmet érdemel

Telefon-szám: 372.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

Schicht-szappan

„szarvas“

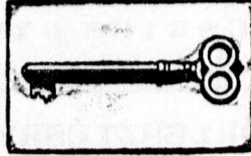
vagy

„kulcs“

Jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva
legolcsóbb szappan. — Minden
káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. **!!**

STROHMAYER PÁL

vászon, menyasszonyi kelengyék, kész fehérneműk és szönyegraktára,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. sz., kishidfő.

Bejárat a Gazdasági bank alatt, nem a sarkon.

TELEFON 166.

Szülők figyelmébe!

A közelgő iskola évre *fiú és leány intézeti és külön fehérneműk mérték* szerinti gyors és jutányos elkészítését elvállalja

STROHMAYER PÁL

(vászon és fehérnemű cég)

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám, kishidfő.

Ugyanott paplan és matrác.
Menyasszonyi kelengyék.

352

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI
SZABÓKELLÉKEK
és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Keztyü gyári raktár!

1 pár női glacé . . . . . —.70, —.85, 1.— frt.
1 pár női szarvasbőr, mosó . . . . . —.75, 1.10 frt.

Czérna és selyem keztyük, valamint férfi és női svéd, kecskebőr stb. keztyük állandóan nagy választékban.

Keztyük tisztítása páronként 12 kr.

Férfi divatcikkek. — Rövidáruk és szabókellékek.

———— SZABOTT ÁRAK! ————

Legelőnyösebben beszerezhető
orvosi, sebészeti és betegápolási kötszerek,
különféle gummiáruk,
sérvkötők, has- és köldökkötők, jég-
tömlők, mankó és bothüvelyek, fecs-
kendők, tejszivók stb. 140

Valódi francia és angol különlegességek raktára!
TELEFON 488. TELEFON 488.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhívjuk

tűz és betörés mentes letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kívánók rendelkezésére.

Nagyvárad Takarékpénztár,
részvénytársaság.

339

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyvárad Takarékpénztárnál. 307.

Gyógyszertár átvétel.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint **Nagyváradon, Szent László-téren**, a néhai Heringh Sándor által bérlet

„ARANY KERESZT“
gyógyszertárt

átvettem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően újonnan átalakítva, friss gyógyszerárakkal és gyógyszer-különlegességekkel szereltem fel.

Laboratóriumomban készíteni fogom az **„ARANY KERESZT“** gyógyszertár régi, kitűnőnek bizonyult **különlegességeit**, továbbá **sterilizált gyermekeket** és különféle **gyógytejeiket**.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri

Rozvány György,

858

gyógyszerész.